

Εισαγωγή

Το να συμπύκνουμε ή να πυκνώνουμε τα λόγια μας – γραπτό ή προφορικό λόγο – είναι αναγκαίο στην καθημερινή επικοινωνία. Άρα, ασυνείδητα, χρησιμοποιούμε τεχνικές πύκνωσης, διατυπώνουμε περιληπτικά μια ιδέα ή μια πληροφορία.

Μερικά παραδείγματα Πύκνωσης-Γενίκευσης**1. Να γίνει πύκνωση (απόδοση με μία λέξη – γενική) στα παρακάτω**

- τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες = ...
- Facebook, Instagram, Youtube, Twitter = ...
- Μόλυνση, ρύπανση, τρύπα του όζοντος, εξάντληση φυσικών πόρων .....

Με σχόλια [M1]: ΜΜΕ**Με σχόλια [M2]:** Κοινωνικά δίκτυα**Με σχόλια [M3]:** Περιβαλλοντικά προβλήματα**2. Κατά την περίοδο της Αναγέννησης παρατηρήθηκε άνθιση στην αρχιτεκτονική, τη γλυπτική, τη ζωγραφική, το θέατρο, την ποίηση, το μυθιστόρημα αλλά και την αστρονομία, τη φιλοσοφία, τη χημεία.****Με σχόλια [M4]:** Αναπτύχθηκαν\ ανέμισαν\ άνθισαν

Να γίνει πύκνωση (απόδοση με μία λέξη – γενική) στα παρακάτω:

- αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική = ...
- θέατρο, ποίηση, μυθιστόρημα = ...
- αστρονομία, φιλοσοφία, χημεία = ...

Με σχόλια [M5]: Καλές τέχνες**Με σχόλια [M6]:** Λογοτεχνία\ Γράμματα**Με σχόλια [M7]:** επιστήμες

Να γίνει η περίληψη:

.....

.....

3. Το Σύνταγμα του 1864 αναγνώριζε το δικαίωμα του «εκλέγειν» και του «εκλέγεσθαι» και περιείχε ειδική μέριμνα για τα δικαιώματα του «συνέρχεσθαι» και του «συνεταιρίζεσθαι»**Με σχόλια [M8]:** Το Σύνταγμα του 1864 κατοχύρωνε τα πολιτικά δικαιώματα**4. Η δημοκρατία χρειάζεται εκ μέρους των πολιτών τον διάλογο, τον σεβασμό της διαφορετικής άποψης, τη μετριοπαθή στάση και το διαρκές ενδιαφέρον για τα κοινά.****Με σχόλια [M9]:** Η δημοκρατία προϋποθέτει το δημοκρατικό ήθος του πολίτη**Μερικά παραδείγματα Πύκνωσης –Σύνθεσης**

(Σειρά από ενέργειες / ρήματα-ρηματικές φράσεις -----με μία λέξη ή φράση)

5. Ο αρχηγός της ομάδας [αποδοκίμασε με έντονες χειρονομίες και μορφασμούς το διαιτητή και του ζήτησε εξηγήσεις] για την απόφασή του.

Να γίνει πύκνωση ' επεμβαίνοντας σε ρήματα ή ρηματικές εκφράσεις [ ] :

Με σχόλια [M10]: αντέδρασε έντονα\\ διαμαρτυρήθηκε

Να γίνει περίληψη:

6. Ο δημοσιογράφος πήρε συνέντευξη από τους αυτόπτες μάρτυρες, κατέγραψε τις πληροφορίες από την αστυνομία και συνέλεξε φωτογραφικό υλικό.

Με σχόλια [M11]: ο δημοσιογράφος έκανε ρεπορτάζ

7. Ο αθλητής αυτός κατείχε το παγκόσμιο ρεκόρ στο αγώνισμα των 100 μέτρων. Σημείωνε σταθερά υψηλές επιδόσεις για χρόνια και κατακτούσε με άνεση την πρώτη θέση στους μεγάλους αγώνες.

Να γίνει πύκνωση με βάση την λογική σου κρίση:

- Κατείχε το παγκόσμιο ρεκόρ
- Σταθερά επιδόσεις για χρόνια
- Κατακτούσε την πρώτη θέση στους μεγάλους αγώνες

Με σχόλια [M12]: πρωταθλητής ασυναγώνιστος\\ πολύ καλός\\ ανυπέρβλητος\\αξέπραστος

Να γίνει περίληψη:

8. Πολλοί γονείς κάνουν υποδείξεις για τις ποιοτικές ελλείψεις των εκπαιδευτικών, επιτίθενται σε εκπαιδευτικούς με τη δικαιολογία ότι αδίκησαν το παιδί στη βαθμολογία, κάνουν ανώνυμες καταγγελίες στον διευθυντή ότι κάποιο παιδί ευνοήθηκε.

Με σχόλια [M13]: Πολλοί γονείς αμφισβητούν / κατηγορούν τους εκπαιδευτικούς

9. Ο καθηγητής ιστορίας, όταν κατάλαβε ότι μαθαίναμε το μάθημα όπως ήταν γραμμένο στο βιβλίο, μας μάλωσε λέγοντας ότι, αν συνεχίσουμε να διαβάζουμε έτσι, ματαιοπονούμε. Θυμάμαι ότι αφιέρωσε πολλές ώρες για να μας δείξει πώς να διαβάζουμε, ώστε να μπορούμε να απαντούμε και σε ερωτήσεις κρίσεως.

Να γίνει πύκνωση:

- Μαθαίναμε το μάθημα όπως ήταν γραμμένο στο βιβλίο
- Μας μάλωσε λέγοντας ότι, αν συνεχίσουμε έτσι, ματαιοπονούμε:
- Θυμάμαι ... ερωτήσεις κρίσεως :

Με σχόλια [M14]: παπαγαλίζαμε\αποστηθίζαμε

Με σχόλια [M15]: επέπληξε \

Με σχόλια [M16]: ασχολήθηκε πολύ για να έχουμε κριτική σκέψη \μας δίδαξε να έχουμε κρίση

Να γίνει περίληψη: .....

Με σχόλια [M17]: ο καθηγητής ιστορίας , όταν αντιλήφθηκε ότι αποστηθίζαμε μας επέπληξε και μας δίδαξε να έχουμε κριτική σκέψη

- ο Για την περίληψη πρέπει να αρχίσεις να σκέφτεσαι και να κάνεις την εξής ερώτηση στον εαυτό σου:
«Τι είναι σημαντικό από το κείμενο , ώστε να το αξιοποιήσω και τι είναι δευτερεύον ή περιττό;»

Συνήθως, αν πρόκειται για **παράγραφο**, το σημαντικό και ουσιώδες μέρος της βρίσκεται στην **θεματική πρόταση** και αυτό **αξιοποιείς** και στην περίληψη.

- Από τις λεπτομέρειες - σχόλια και κατακλείδα- συμπεράσμα **αξιοποιούμε** ό, τι προσθέτει καινούργιες πληροφορίες (= **σημαντική λεπτομέρεια**).
- Ό, τι επεξηγεί και διασαφηνίζει τη θεματική πρόταση, χωρίς να προσθέτει καμιά καινούργια πληροφορία, είναι περιττό και **δεν το συμπεριλαμβάνεις** στην περίληψη.

Παράδειγμα:

5. Η αποτυχημένη αυτή προσπάθεια με εξουθένωσε. Όχι μόνο με κούρασε φοβερά και με εξάντλησε, αλλά το χειρότερο, επειδή αποδείχτηκε και μάταιη, με αποκαρδίωσε. Αλλά και ο συνέταιρός μου, που δούλεψε περισσότερο ίσως κι από μένα, **αισθάνεται κι αυτός το ίδιο εξουθενωμένος.**

Να γίνει πύκνωση αφού πρώτα εντοπίσεις την θεματική πρόταση της & και διακρίνεις αν οι λεπτομέρειες είναι σημαντικές ή όχι:

Με σχόλια [M18]: η αποτυχημένη προσπάθεια με εξουθένωσε όπως και τον συνέταρό μου\

6. Το άγχος, όταν συσσωρεύεται και διαιωνίζεται, μόνο προβλήματα μπορεί να μας δημιουργήσει. Η υπονόμευση της σωματικής μας υγείας είναι η πρώτη αρνητική συνέπεια. Οι ψυχοσωματικές ασθένειες (καρδιαγγειακά νοσήματα, έλκος στομάχου κ.τ.λ.) θερίζουν σήμερα τους πληθυσμούς των αναπτυσσόμενων χωρών, όπου το άγχος έχει γίνει τρόπος ζωής. Το χειρότερο ωστόσο είναι ότι το άγχος μας στερεί τη χαρά της ζωής. Οι αγχώδεις άνθρωποι βιώνοντας ένα συνεχές αίσθημα αόριστου φόβου και έντασης δεν μπορούν να αισθανθούν ξεγνοιασιά ή έστω χαλαρότητα.

Να γίνει πύκνωση αφού διαγράψεις όσα σημεία είναι περιττά:

7. Υπάρχουν, λέει ο Γερμανός φιλόσοφος Σοπενχάουερ, τριών ειδών συγγραφείς: Πρώτα εκείνοι που γράφουν χωρίς να σκέφτονται. Αυτοί που γράφουν «από μνήμης», από αναμνήσεις ή με δάνεια από ξένα βιβλία. Είναι οι πολυαριθμότεροι. Έπειτα αυτοί που σκέφτονται την ώρα που γράφουν σκέφτονται για να γράψουν. Και τούτοι είναι κάμποσοι. Τέλος όσοι έχουν ήδη σκεφτεί και είναι φυσικά σπάνιοι

Με σχόλια [M19]: Θ.Π. ΚΥΡΙΑ ΙΔΕΑ

Με σχόλια [M20]: Σημ. λεπτ.

Με σχόλια [M21]: Σημαντ. Λεπτ.

Με σχόλια [M22]: Σημαντ. Λεπτ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Κύρια ιδέα : .....

Σημαντικές λεπτομέρειες :

8. [Κάποιος νέος απευθύνεται σε ανθρώπους περασμένης ηλικίας]:

«Εσείς αξιωθήκατε να ζήσετε τα νιάτα σας σ' ένα φιλόξενο κόσμο: εύκολες οι σχέσεις σας με τους οικείους (δεν σας χώριζαν αγεφύρωτες διαφορές στις σκέψεις και στις εκτιμήσεις) εύκολες οι σπουδές σας (όποιος ήθελε να σπουδάσει έβρισκε ανοιχτή την πόρτα του πανεπιστημίου πηγαίνετε να την ανοίξετε τώρα!) εύκολη, στην ανάγκη, μια θεσούλα στο δημόσιο (μικρός ο μισθός αλλά η σύνταξη εξασφαλισμένη) εύκολος και ο γάμος (μπορούσατε να υπολογίζετε σε μια σύντροφο της ζωής, που θα είχε για σας στοργή ή τουλάχιστον ανοχή έως τα γεράματά σας). Σήμερα όλα έγιναν δύσκολα, μαρτυρικά δύσκολα: και η συνεννόηση με το σπίτι (χάσμα μεγάλο ανάμεσα στους γονείς και στα παιδιά) και οι σπουδές (ύστερα από το πάγκοινο γυμνάσιο και λύκειο στενεύει πολύ ο δρόμος πολλοί οι κλητοί, λίγοι οι εκλεκτοί) και ο βιοπορισμός (ασφυκτικός ο συνωστισμός σε κάθε επάγγελμα) και ο ευοίωνος γάμος (απείρως περισσότερα είναι τα διαζύγια, οι πλάγιοι δεσμοί, οι συμβατικές συμβιώσεις από τις ευτυχείς ενώσεις)»

Με σχόλια [M23]: Σ.Λ.

Με σχόλια [M24]: Σ.Λ.

Ε. Π. Παπανούτσος.

❖ Κύρια ιδέα : .....

❖ Σημαντικές λεπτομέρειες : .....

❖ Τι θα παραλείψεις;

❖ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

➤ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ – ΠΛΑΓΙΟΤΙΤΛΟΣ – ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με σχόλια [M25]: Στο κείμενο του Ε.Π. ένας νέος άνθρωπος επισημαίνει το γεγονός ότι οι άνθρωποι μεγαλύτερης ηλικίας είχαν τη δυνατότητα να έχουν πιο ήπια νεανική ζωή σε καλύτερες συνθήκες ενώ αντίθετα η σημερινή εποχή επιφυλάσσει πολλές δυσκολίες στους νέους ανθρώπους.

- Ποια είναι τα βήματα για να βρω πλαγιότιτλο στην παράγραφο και μετά να προχωρήσω και στην πυκνώσή της;

Κάτω από την καθοδήγηση του Φώτου Πολίτη καλλιτέχνες με δημιουργημένη προσωπικότητα, ο Βεάκης, η Αλκαίου, ο Ροντήρης, βοηθός τότε σκηνοθέτη, ο Ροζάν, η Παπαδάκη, ο Λεπενιώτης, η Κατερίνα, η Αλίκη, ο Νέζερ, ο Δενδραμής, ο Παρασκευάς, η Παξινού, ο Μινωτής, ο υποφαινόμενος και άλλοι πειθαρχήσαμε τυφλά αμέσως και ξεκινήσαμε από την αρχή, γιατί βρήκαμε τον εμψυχωτή, το συντονιστή, τον άξιο και ακομμάτιστο, το σοφό και ακέραιο χαρακτήρα που ήξερε τι ήθελε, τι έλεγε, πού πήγαινε. Δουλειά 16 ώρες το 24ωρο. Και κάθε 17 ημέρες έργο. Και τι έργα!

1. Διαβάζω και κατανοώ την παράγραφο: Ποιο είναι το θέμα της[ή αλλιώς 'θεματικό κέντρο' ή 'κύρια ιδέα'];

- Αναφέρεται στη δραστηριότητα γνωστών θεατρικών ανθρώπων κάτω από την καθοδήγηση του Φώτου Πολίτη.

2. Κρατώ σημειώσεις: Αυτό περιλαμβάνει και πυκνώσεις σύμφωνα με τη λογική, αναγνωρίζω τις σημαντικές λεπτομέρειες:

- Γνωστοί και σπουδαίοι άνθρωποι του θεάτρου (ονόματα στο κείμενο)
- Καθοδηγήθηκα (πειθαρχήσαμε ...αρχή)
- Χαρισματικός και συγκροτημένος (γιατί βρήκαμε ..... πού πήγαινε)
- Πυρετώδης δουλειά (δουλειά 16 ώρες το 24ωρο)
- Ανέβαζαν σημαντικά έργα με μεγάλη συχνότητα (και κάθε 17 ....τι έργα!

3. Διατυπώνω πλαγιότιτλο της παραγράφου (όταν έχω βρει το θέμα είναι πολύ εύκολο να διατυπώσω τον πλαγιότιτλο):

- Γνωστοί άνθρωποι του θεάτρου δραστηριοποιούνται υπό την καθοδήγηση του Φώτου Πολίτη.

4. Συνθέτω την περίληψη της παραγράφου: Με βάση α) τον πλαγιότιτλο και β) τις σημειώσεις.

Γνωστοί και σπουδαίοι άνθρωποι του θεάτρου, καθοδηγημένοι από το χαρισματικό και συγκροτημένο Φώτο Πολίτη και με πυρετώδη δουλειά, ανεβάζαμε σημαντικά έργα με μεγάλη συχνότητα.

Α Σ Κ Η Σ Η

- ❖ Στην παρακάτω παράγραφο να ακολουθήσεις τα βήματα και να βρεις τον πλαγιότιτλο και να συντάξεις **περίληψη** παραγράφου με δύο τρόπους

α) **παθητική σύνταξη** {όταν μας ενδιαφέρει το αποτέλεσμα της ενέργειας} και β) με **ενεργητική σύνταξη** {όταν μας ενδιαφέρει το υποκείμενο που δρα}:

Ποια είναι τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η συσκευή του ηλεκτρονικού βιβλίου; [Πρώτο, και βασικότερο ίσως, μπορεί κανείς να έχει στη διάθεσή του απεριόριστο αριθμό βιβλίων, χωρίς ταυτόχρονα να πνίγεται από τον αντίστοιχο όγκο «χαρτούρας» στο σπίτι του ή στο γραφείο του.] [Δεύτερο, μπορεί να διαβάζει σε οποιαδήποτε στάση επιθυμεί και χρησιμοποιώντας μόνο το ένα του χέρι, αφού πατώντας ένα κουμπί με τον αντίχειρα αλλάζει σελίδα.] [Τρίτο, μπορεί να διαβάζει οπουδήποτε, ακόμα και αν δεν υπάρχει αρκετό φως για διάβασμα: η οθόνη του e- book φωτίζεται από μόνη της, καθιστώντας την ανάγνωση δυνατή ακόμα και σε νυχτερινή διαδρομή με το ταξί ή δίπλα σε έναν αποκοιμισμένο σύζυγο ...] [Επιπλέον, δε χρειάζεται να ανησυχείτε μήπως χάσετε τη σελίδα: αν αφήσετε βιαστικά το βιβλίο σας στην άκρη, αυτό θα σθήσει αυτόματα, για να μην ξοδεύει άσκοπα μπαταρία, αλλά θα επανέλθει στη σελίδα που το αφήσατε, μόλις το «ανοίξετε» πάλι.]

Κύρια ιδέα: .....

Με σχόλια [M26]: Ηλεκτρονικό βιβλίο -πλεονεκτήματα

Σημαντικές λεπτομέρειες: .....

Με σχόλια [M27]:

Με σχόλια [M28]: Οι σημαντικές λεπτομέρειες χρειάζονται πυκνωση ... ----1. Αμέτρητα βιβλία είναι πλέον στη διάθεσή μας. 2. Η ανάγνωση είναι εύκολη και άνετη. 3. Με την αυτοφωτιζόμενη οθόνη γίνεται δυνατή η ανάγνωση ακόμα και στο σκοτάδι. 4. Επαναφέρεται αυτόματα η τελευταία σελίδα της ανάγνωσης.

Πλαγιότιτλος: .....

Με σχόλια [M29]: Τα πλεονεκτήματα του ηλεκτρονικού βιβλίου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: α) .....

Με σχόλια [M30]: Παθητική Σύνταξη : με τη συσκευή του ηλεκτρονικού βιβλίου είναι πλέον στη διάθεσή μας αμέτρητα βιβλία, η ανάγνωση είναι άνετη, εύκολη και με την αυτοφωτιζόμενη οθόνη γίνεται δυνατή ακόμα και μέσα στο σκοτάδι. Μπορεί, τέλος να επαναφέρει αυτόματα την τελευταία σελίδα της ανάγνωσης.

β)

Με σχόλια [M31]: Ενεργητική Σύνταξη :Με τη συσκευή του ηλεκτρονικού βιβλίου έχει κανείς στη διάθεσή του βιβλία και διαβάζει άνετα και εύκολα. Με την αυτοφωτιζόμενη οθόνη μάλιστα διαβάζει ακόμα και στο σκοτάδι. Μπορεί, τέλος να επαναφέρει αυτοματα την τελευταία σελίδα της ανάγνωσης.

❖ Να κάνεις την ίδια εργασία και με τις παρακάτω παραγράφους:

Οι γονείς δε βοηθούν το παιδί τους να αισθάνεται ήρεμο και δημιουργικό στην περίοδο των εξετάσεων. Από τη σφοδρή τους επιθυμία «να γράψει καλά το παιδί» το γεμίζουν άγχος. Προσταγές και κριτική του τύπου : «Πρόσεξε μην τα κάνεις θάλασσα», «Α, να δούμε πώς θα τα πας», «Πώς να γράψεις καλά αφού δεν άνοιξες βιβλίο όλο το χρόνο;» έχουν την τιμητική τους την περίοδο των εξετάσεων. Το παιδί – που δεν είναι βέβαια κανένα αναίσθητο πλάσμα – είναι φυσικό να επηρεάζεται. Πιεσμένο από το ψυχολογικό βάρος να γράψει καλά για να δικαιώσει πάνω απ' όλα τις προσδοκίες των γονέων του, αγχώνεται αφόρητα. Το άγχος είναι τόσο μεγαλύτερο όσο μεγαλύτερη είναι η ευαισθησία και το φιλότιμό του. Μια ψυχολογική πίεση όμως που ξεπερνά κάποια όρια δε μεταφράζεται σε δημιουργικό άγχος. Γίνεται παραλυτική ανασφάλεια και αγωνία που αποδιοργανώνει το μαθητή.

Με σχόλια [M32]: Θ.Π.

Κύρια ιδέα : .....

Με σχόλια [M33]: Η πίεση των γονιών στις εξετάσεις – επιπτώσεις στην ψυχολογία των παιδιών.

Σημαντικές λεπτομέρειες : .....

Με σχόλια [M34]: 1.Οι γονείς εκδηλώνουν: Α.Σφοδρή επιθυμία για καλές επιδόσεις στις εξετάσεις. Β. Πίεση και επικριτική στάση. 2. Το παιδί επηρεάζεται :α) αγχώνεται να ανταποκριθεί στις προσδοκίες, β) αποδιοργανώνεται

Πλαγιότιτλος : .....

Με σχόλια [M35]: Η πίεση των γονιών στις εξετάσεις και οι επιπτώσεις στην ψυχολογία του παιδιού

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με σχόλια [M36]: Οι γονείς αγχώνουν το παιδί τους στις εξετάσεις με την πιεστική τους συμπεριφορά επειδή θέλουν να έχει καλές επιδόσεις στις εξετάσεις. Συνέπεια είναι το παιδί να αγχώνεται περισσότερο στην προσπάθειά του να τους δικαιώσει και μάλιστα αποδιοργανώνεται.

Η ελπίδα και το μέλλον της ανθρωπότητας, τα παιδιά μας, είναι θύματα απάνθρωπης εκμετάλλευσης. Οι διαπιστώσεις έγιναν από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας. Οι ανήλικοι εργάτες ξεπερνούν τα 250 εκατομμύρια σε ολόκληρο τον κόσμο. Από αυτούς το 60% (δηλαδή 150.000.000 ανήλικοι εργάτες) αναλογεί στις χώρες της Ασίας, το 30% στην Αφρική και το 10% στον υπόλοιπο κόσμο, στον οποίο συμπεριλαμβάνονται και οι αναπτυγμένες χώρες του Βορρά. Ογδόντα εκατομμύρια παιδιά εργάζονται σε ορυχεία, στους αγρούς, αναλαμβάνουν βαριά και ανθυγιεινά καθήκοντα σε εργοστάσια, έρχονται σε επαφή με επικίνδυνες χημικές ουσίες ή απασχολούνται στη θάλασσα, στις πιο βαριές αλιευτικές εργασίες.

Κύρια ιδέα : .....

Σημαντικές λεπτομέρειες : , ...

Με σχόλια [M37]: Η εκμετάλλευση των παιδιών

Με σχόλια [M38]: Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας διαπιστώνει: α) 250.000.000 παιδιά σε όλον τον κόσμο δουλεύουν ως εργάτες, β) 80.000.000 παιδιά σε βαριές και ανθυγιεινές εργασίες.

Πλαγιότιτλος : .....

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με σχόλια [M39]: Εκατομμύρια παιδιά είναι θύματα στυγνής εκμετάλλευσης.

Με σχόλια [M40]: Όπως διαπιστώνει η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, 250.000.000 παιδιά σε όλον τον κόσμο υφίστανται στυγνή εκμετάλλευση ενώ 80.000.000 υποχρεώνονται να εργάζονται σε βαριές και ανθυγιεινές εργασίες.